

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-147.2020.13>

УДК 37.378

Кучай Т. П., Кучай О. В.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ В УМОВАХ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

У статті розкривається професійна підготовка фахівців економічного профілю в умовах неперервної освіти. Виділено основні напрями неперервної освіти. Майбутні фахівці в галузі економіки мають бути здатними до реалізації проектної діяльності, кооперації та здорової конкуренції. Необхідний пошук таких форм організації навчальної діяльності майбутніх економістів у закладах вищої освіти (далі – ЗВО), які забезпечували б їх практичними навичками соціальної взаємодії та сприяли розвитку соціальних, моральних, особистісних якостей і професійної культури в цілому.

Наголошується на тому, що формування професійної культури фахівців економічного профілю базується на загальних психолого-педагогічних принципах дидактики і виховання.

Ключові слова: професійна підготовка, фахівці економічного профілю, неперервна освіта, заклади вищої освіти.

Неперервна освіта супроводжує процес зростання освітнього (загального і професійного) потенціалу особистості протягом життя, який організаційно забезпечений системою державних та суспільних інститутів і відповідає потребам особистості й суспільства.

Метою неперервної освіти є становлення й розвиток особистості як у періоди її фізичного і соціально-психологічного дозрівання, розквіту й стабілізації життєвих сил та здібностей, так і в періоди старіння організму, коли на перший план висувається завдання компенсації сил і можливостей, що втрачаються.

Системотвірним фактором неперервної освіти є суспільна потреба у постійному розвитку особистості кожної людини. Цим визначається впорядкування безлічі освітніх структур – основних і паралельних, базових і додаткових, державних і громадських (суспільних), формальних і неформальних. Їхній взаємозв'язок та взаємозумовленість, взаємна субординація за рівнями, координація за спрямованістю і призначенням, забезпечення взаємодії між ними перетворюють всю сукупність таких структур в єдину систему [1].

Ми поставили мету: дослідити професійну підготовку фахівців економічного профілю в умовах неперервної освіти.

Теоретико-методологічні проблеми неперервної професійної освіти досліджували А. Алексюк, Р. Гуревич, М. Згуровський, В. Кремень, А. Лігоцький, Л. Лук'янова, В. Манько, Н. Ничкало, Л. Романишина, С. Сисоєва, Г. Терещук, В. Шахов тощо.

Основою концепції розвитку неперервної освіти є інноваційна педагогіка (розробка ефективних методів навчання впродовж життя і всеосяжного

навчання, яке включає формальне, неформальне і позаформальне (спонтанне) навчання). Пріоритетним вектором освітніх процесів стає формування компетентності, розвиток знань і умінь людей впродовж їх життя з 30 тим, щоб вони могли досягати економічних і соціальних цілей за допомогою осмисленої та рефлексивної поведінки.

Модель неперервної освіти багатокомпонентна, модульна і розгалужена за трьома модулями (допрофесійне навчання, професійне навчання та навчання дорослих), що розкриваються основними її складовими (родинно-сімейна, дошкільна, загальноосвітня, позашкільна, професійно-технічна, вища, післядипломна освіта); термінами життя людини (від народження до дорослого стану); різновидами освіти впродовж життя (формальна, неформальна, позаформальна).

Поняття неперервності, покликане підсилити значущість поняття освіти, додати йому особливу доцільність, невідповідність, усвідомленість. Основний шлях одержання освіти – це навчання й самонавчання, тобто цілеспрямована діяльність, переосмислення навколишньої дійсності й свого місця в ній, самозбагачення, самопізнання, саморозвиток [2].

Виділено основні напрями неперервної освіти:

- охоплення освітою усього життя людини;
- інтеграцію “вертикальну” (спадкоємність між окремими етапами та рівнями освіти) та “горизонтальну”;
- взаємозв’язок загальної та професійної освіти;
- відкритість, гнучкість системи освіти;
- різноманітність змісту, засобів і методик навчання та можливість вільного їх вибору;
- рівноправну оцінку і визнання освіти не по способах її отримання, а по фактичному результату;
- наявність механізмів стимулювання мотивації особи до навчання як з боку матеріальних умов життя суспільства, так і через вплив культури, та духовно-моральних цінностей.

Педагогічній концепції організації неперервності процесу навчання притаманна цілісність, суть якої можна трактувати через такі поняття як:

- спадкоємність (припускає поступовий перехід від одного освітнього ступеня до іншого, послідовність зміни вимог до обсягу знань, умінь і навичок на основі органічного зв’язку змісту, методів і форм навчально-виховного процесу);
- прогностичність (передбачає зорієнтованість освіти на перспективні запити і потреби як в матеріальній, так і в духовній сфері розвитку);
- сприяння професійному і особистому розвитку студентів не можливе без внесення своєчасних коректив в прогностичні моделі випускників, в ОКХ, навчальні плани та програми з урахуванням педагогічного прогнозування);
- гнучкість та динамічність (пов’язані з її відкритістю, багатоступінчастістю, різноманітністю існування усіх типів учбових закладів та форм навчально-пізнавальної діяльності) [3].

Актуальним завданням професійної підготовки фахівців економічного профілю в умовах неперервної освіти є формування соціальних якостей

суб'єктів навчання, у т. ч. і здатності до конструктивної соціальної взаємодії як складової частини їх загальної професійної культури. Майбутні фахівці в галузі економіки мають бути здатними до реалізації проектної діяльності, кооперації та здорової конкуренції. Необхідний пошук таких форм організації навчальної діяльності майбутніх економістів у закладах вищої освіти (далі – ЗВО), які забезпечували б їх практичними навичками соціальної взаємодії та сприяли розвитку соціальних, моральних, особистісних якостей і професійної культури в цілому.

Під час підготовки майбутніх економістів теж важливо розвивати соціальні компетентності, адже у процесі здійснення професійної діяльності людина вступає у взаємодію з іншими учасниками виробничого процесу і тому повинна вміти координувати свої дії з діями інших, вміти працювати у команді, організовувати спільну діяльність, конструктивно вирішувати конфліктні ситуації тощо. Сьогодні ці якості стають важливими складовими частинами професійної культури майбутніх економістів [4].

Досягнення мети, завдань формування професійної культури фахівців економічного профілю базується на загальних психолого-педагогічних принципах дидактики і виховання, зокрема:

- науковості – побудова процесу формування професійної культури у магістранті-економістів на об'єктивно-істинних знаннях, вивчення найбільш вагомих наукових досягнень у професійній галузі, здобуття наукових знань, які створюють передумови для самовизначення студентів у відповідності з їх здібностями, інтересами, потребами;

- природовідповідності – врахування в роботі психолого-педагогічних, індивідуально-типологічних особливостей особистості, багатогранної цілісної природи людини;

- культуровідповідності – органічний зв'язок з історією народу, його мовою, культурою, культурними традиціями, звичаями, обрядами, народним мистецтвом, ремеслами і промислами, забезпеченні духовної єдності, наступності і спадковості поколінь;

- гуманізації – можливість поставити особистість магістранта в центр уваги вищого навчального закладу, забезпечити умови для його творчого розвитку та активності;

- демократизації – співпраця, співтворчість педагога і студента, віра в його творчі сили, повага до суверенітету особистості;

- інтегрованості – єдність педагогічних вимог вищого навчального закладу, сім'ї та суспільства;

- пріоритету проблемно-розвивальної і творчої діяльності – забезпечення розвитку інтелектуальної, емоційно-вольової та духовної сфер особистості;

- сенситивності – врахування найбільш сприятливих періодів розвитку особистості для сприймання певного навчального матеріалу;

- психологізації педагогічного процесу вищого навчального закладу – оволодіння кожним викладачем технологією діагностики і психодіагностики професійної культури особистості студента, корекції навчально-виховного процесу [5].

Проблема підготовки фахівців в умовах неперервності тісно поєднана з

механізмом особистісного розвитку студентів, який передбачає самостереження, самоаналіз, особистісну психокорекцію. Запорукою успішного розвитку майбутнього фахівця є усвідомлення ним необхідності глибинного самопізнання, корекції та пошуків шляхів самовдосконалення.

Сутність, структура і функції культури виступають теоретичним підґрунтям для її формування в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців, адже культурний досвід людства є системою знань, умінь, форм діяльності і відносин, способів спілкування, конкретних зразків поведінки [6].

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок цього напрямку. Становлення економічної культури фахівців в умовах неперервної освіти повинно опиратися на ідеологію та морально-етичні принципи, що призведе до економічного оздоровлення й оновлення підприємств, установ та суспільства загалом з метою вироблення відповідної культури господарювання.

Неперервна освіта фахівців економічного профілю є складовою вищої освіти і спрямована на підвищення ефективності підприємницької діяльності. Для її раціонального функціонування необхідне підвищення професійного й морального рівня суб'єктів підприємництва, щоб забезпечити ефективну і якісну організаційну та управлінську діяльність.

При цьому необхідно поєднувати високу професійну компетентність із вмінням організувати справу, бути достатньо діловими, перспективно мислячими, енергійними, наполегливими й ініціативними в роботі, оскільки від підприємців очікують високої громадянської зрілості, глибоких фахових знань, здатності забезпечити предметність, конкретність й оперативність в організації та управлінні, тобто високого професіоналізму [7].

Використана література:

1. Теорія і методика професійної освіти : навчальний посібник / З. Н. Курлянд, І. О. Бартенєва, І. М. Богданова [et al.] ; за ред. З. Н. Курлянд. Київ : Знання, 2012. 392 с.
2. Гулай О. І. (2016) Теоретико-методичні основи професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. Вінниця. 461 с.
3. Калаур С. М. (2015) Педагогічна концепція організації неперервності освіти майбутніх фахівців соціальної сфери. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота*. Вип. 36. 71-74.
4. Саркісова О. Ю. (2018) Групова взаємодія як чинник розвитку професійної культури майбутніх економістів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Випуск 62. 177-180.
5. Кушнір Н. С. (2018) Теоретичний аспект формування професійної культури магістрантів економічного профілю. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка*. 150. 85-87.
6. Фільштейн Л. М., Журавльов В. М. (2016) Професійна культура в аспекті підготовки фахівців. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 29. 12-18.
7. Кицкай Л. І. (2007) Економічна культура як складова економічної освіти. URL: http://novyn.kpi.ua/2007-3-2/09_Kickai.pdf

References:

- [1] Teoriya i metodyka profesynoyi osvity : navchal'nyy posibnyk / Z. N. Kurlyand, I. O. Bartyenyeva, I. M. Bohdanova [et al.] ; za red. Z. N. Kurlyand. Kyiv : Znannya, 2012. 392 s.

- [2] Hulay O. I. (2016) Teoretyko-metodychni osnovy profesiynoyi pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv budivel'noho profilyu v umovakh neperervnoyi osvity : dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04. Vinnyts. derzh. ped. un-t im. M. Kotsyubyns'koho. Vinnytsya. 461 s.
- [3] Kalaur S. M. (2015) Pedahohichna kontseptsiya orhanizatsiyi neperervnosti osvity maybutnikh fakhivtsiv sotsial'noyi sfery. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya : Pedahohika. Sotsial'na robota*. Vyp. 36. 71-74.
- [4] Sarkisova O. Yu. (2018) Hrupova vzayemodiya yak chynnyk rozvytku profesiynoyi kul'tury maybutnikh ekonomistiv. *Naukovyy chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*. Vypusk 62. 177-180.
- [5] Kushnir N. S. (2018) Teoretychnyy aspekt formuvannya profesiynoyi kul'tury mahistrantiv ekonomichnoho profilyu. *Visnyk Chernihivs'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu im. T. H. Shevchenka*. 150. 85-87.
- [6] Fil'shteyn L. M., Zhuravl'ov V. M. (2016) Profesiyna kul'tura v aspekti pidhotovky fakhivtsiv. *Naukovi pratsi Kirovohrads'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu*. Ekonomichni nauky. 29. 12-18
- [7] Kytskay L. I. (2007) Ekonomichna kul'tura yak skladova ekonomichnoyi osvity URL: http://novyn.kpi.ua/2007-3-2/09_Kickai.pdf

КУЧАЙ Т. П., КУЧАЙ А. В. Профессиональная подготовка специалистов экономического профиля в условиях непрерывного образования.

В статье раскрывается профессиональная подготовка специалистов экономического профиля в условиях непрерывного образования. Выделены основные направления непрерывного образования. Будущие специалисты в области экономики должны быть способными к реализации проектной деятельности, кооперации и здоровой конкуренции. Необходим поиск таких форм организации учебной деятельности будущих экономистов в учреждениях высшего образования (далее – ЗВО), которые обеспечивали бы их практическими навыками социального взаимодействия и способствовали развитию социальных, нравственных, личностных качеств и профессиональной культуры в целом.

Подчеркивается, что формирование профессиональной культуры специалистов экономического профиля базируется на общих психолого-педагогических принципах дидактики и воспитания.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, специалисты экономического профиля, непрерывное образование, высшие учебные заведения.

KUCHAI T. P., KUCHAI O. V. Professional training of economic profile specialists in conditions of continuous education.

The article reveals the professional training of economic specialists in the context of continuing education. The main directions of continuing education are highlighted. Future specialists in the field of economics must be able to implement project activities, cooperation and healthy competition. It is necessary to find such forms of organization of educational activities of future economists in higher education institutions (hereinafter – HEI), which would provide them with practical skills of social interaction and promote the development of social, moral, personal qualities and professional culture in general.

It is emphasized that the formation of professional culture of economic professionals is based on the general psychological and pedagogical principles of didactics and education.

The formation of economic culture of specialists in the context of continuing education should be based on ideology and moral and ethical principles, which will lead to economic recovery and renewal of enterprises, institutions and society as a whole in order to develop an appropriate culture of management.

Continuing education of economic specialists is a component of higher education and is aimed at improving the efficiency of entrepreneurial activity. For its rational functioning it is necessary to raise the professional and moral level of business entities to ensure effective and high-quality organizational and managerial activities.

It is necessary to combine high professional competence with the ability to organize business, be businesslike, forward-thinking, energetic, persistent and proactive in work, as entrepreneurs are expected to have high civic maturity, deep professional knowledge, ability to provide subjectivity,

specificity and efficiency in organization and management. , ie high professionalism.

Keywords: *professional training, economic specialists, continuing education, higher education institutions.*

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-147.2020.14>

УДК 316.77:[78.071.2:37.091.12.011.3-051:792.8](045)

Ленд'єл-Сяркевич А. А., Бурман К. І., Екман М. С.

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІАНІСТА-КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА ТА ВИКЛАДАЧА ХОРЕОГРАФІЇ У КЛАСІ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ

Наукова новизна статті полягає в узагальненні педагогічних та виконавських аспектів в умовах практичної діяльності концертмейстера; формування навиків концертмейстерської діяльності як складової фортепіанної підготовки фахівця у класі класичної хореографії; з'ясуванні функціональних зв'язків в тандемі викладач-хореограф – піаніст-концертмейстер; визначення рівня їх педагогічних та виконавських впливів і бар'єрів у музично-творчій комунікативній взаємодії. Доведено, що комунікативна взаємодія концертмейстера та викладача хореографії у класі класичного танцю – один з найскладніших художньо-інтелектуальних процесів у виконавському мистецтві, в результаті якої досягаються мистецькі академічні завдання в умовах естетичного виховання підростаючого покоління вихованців засобами просторово-класичної пластичної дії.

Ключові слова: *піаніст-концертмейстер, мистецтво хореографії, викладач хореографії, класичний танець, комунікативна взаємодія.*

Мистецтво третього тисячоліття відзначається розвитком синтетичних художніх форм, підсиленням тенденції до взаємопроникнення не лише різноманітних видів мистецтв, але й певним мутаціям в рамках кожного із них.

На початку культурного розвитку людства мистецтво виникло як засіб спілкування. За умов відсутності сформованої мови основними засобами спілкування стали звук, ритм та дійство. З цієї синкретичної звуко-пластичної мови ритуалів пізніше вирости макро-жанри, а потім і види мистецтва: танець, спів, декламація.

І, безумовно, у візуально-медіальному та мультимедійному контексті мистецтво хореографії посідає чільне місце в інформаційно-видовищному континуумі сучасності. Зокрема, хореографія, як явище мистецької діяльності, є однією з найсучасніших та актуальних ланок особистісно-творчого самовираження особистості.

Безперечно, ця галузь діяльності знайшла самовираження в різних спеціалізаціях: класична (академічна), народна, сучасна, стилізована, спортивна, бальна тощо. Адже, незважаючи на широку популярність хореографічного мистецтва в різних його проявах, констатуємо, що в основі хореографії, як виду мистецької діяльності, лежить академічний, класичний